

NAŠ DALJNI BLIŽNJI SVET

Maksim Bagdanovič (1891–1917)

Beloruski pesnik Maksim Bagdanovič sodi v tisto preštevilno vrsto mladih pesnikov sveta, ki so postali slava in bridkost svojih dežela – zaradi velikega talenta in prekratkega življenja. Bagdanovič je domala ponovitev naših dveh pevcev Moderne – Murna in Ketteja, beloruska različica pesnikov Lermontova, Boteva, Pötefija, katerim je smrt onemela usta in srce, ko so bili, kakor je pričala njihova pesem, v vzponu ustvarjalnih sil. Bagdanovič je umrl za jetiko, ko mu še ni bilo šestindvajset let.

Poezija Maksima Bagdanoviča z začetka našega stoletja je vsa rosna in mlada, krhka in občutljiva za dih vetra v polju, za človeško stisko, za narodno gorje. Skupaj s pesnikoma Jakubom Kolasom in Jankom Kupalo, pomeni Bagdanovičeva pesem začetke moderne beloruske poezije. Majhen izbor te poezije v prevodu Toneta Pavčka objavljamo ob stoletnici rojstva tega beloruskega klasika – rojen je bil 9. decembra 1891 v Minsku.

T. P.

S. Palujanu

TRIOLET Bil kakor mesec si osamljen.
V življenju sam in v smrti sam.
Čeprav je svet z ljudmi preplavljen,
si kakor mesec bil osamljen.
Prostost in luč, lepoto sanj
iskal si – in od vseh oddaljen
si kakor mesec bil osamljen:
v življenju sam in v smrti sam.

* S. E. Polujan (1890–1910) beloruski pesnik, prozaist in publicist.

JEZERO Gozd smrek nekoč je tod šumel
in gozdni mož je v njem živel.
Zravnajo gozd in mož izgine.
Po njem s teh dni zrcala odsev
je sredi jezerske gladine.

Kot okno, ki zre v tuji svet,
 leži spokojno, brez besed
 življenje v sebi odslikuje
 in vse propalo iz davnih let
 na svojem temnem dnu varuje.

* * *

Večer topel, tihi veter, sveži stog
 so me spat na dobro zemljo deli.
 Svetli prah ne dviga s cest se naokrog,
 na nebo je vzplaval lune bleđi rog,
 roji zvezd se tiho razcveteli.

Potopljen v večera čudežni pokoj
 že ne vem, kje roka je, kje glava,
 vendar vidim, s stvarstvom zlit nocoj,
 kak drhte od vetra zvezde nad menoj,
 slišim v miru, kako raste trava.

ZIMSKA CESTA Hitri konji letijo med polji,
 tožno zvonci pod kambo zvone,
 o mladosti pojo, o prostosti,
 v srcu mir mi in pokoj budē.

Svetle potke vijó se ko kače,
 nebes polnijo brizgi zlata,
 mesec žalostna roglja obrača
 med koprenami mrzlih meglā.

Polje v megli srebrni izginja,
 sneg blišči se kot jeklo hladnó
 in lete moje sanke k daljinam
 in me v sinjo daljavo neso.

ROMANCA Jasna je Venera vzšla nad gorami,
 svetle spomine s sabo ima . . .
 Pomniš, ko sem se s tabo seznanil,
 jasna je Venera vzšla.

Tistega dne sem začel hrepeneti
v nočno nebo in na zvezdo strmel.

S tiho ljubeznijo zate goreti
tistega dne sem začel.

Toda prišlo je slovo in izguba,
najbrž je usojeno nama tako.

Srčno sem zmeraj ljubil te, ljuba,
toda prišlo je slovo.

V daljnem bom kraju nekje mrl po sreči,
svojo ljubezen zaklepal v srce,
vsako noč čudil se zvezdi blesteči
v daljnem bom kraju nekje.

Včasih ozri se na njo, čez daljine
tam se pogledi nama zlijó . . .

Da spet ljubezen vsaj za hip sine,
včasih ozri se na njo.

svetlo kot zvezda

svetlo kot zvezda

TRIOLET

Od vas mi dolga je ločitev
bolj črna od vaših črnih las.

Čemu prinesel hudi čas
od vas mi dolgo je ločitev?

Začel solzan in bled v obraz
ta triolet sem kot molitev:

od vas mi dolga je ločitev
bolj črna od vaših črnih las.

RAZRUŠENA GOMILA

Droben dež gre, ne prestane,
divji veter v Kočo plane,

polni s stokanjem poljane,
trka v okno in na dver;

žalostno srce zastane
in znenada v njem se zgane

in znenada znova vstane,
kar že davno ni nikjer.

Spomni se, kaj je ljubilo,
spomni na mladost in silo,

kar je vzniklo in minilo,
spomni vsega se kot sanj.

Zrem: srce ni pozabilo,
kar je v njem življenje ubilo...
In razrušena gomila
vame veje mir hladan.

* * *

Bleščeča sveča luč razliva,
da bi se zredčila meglà.
V plamenu je – lepota živa! –
vsa čudovita in svetlâ.

Blizu drhti metulj, se muči,
ko zablja plamen ga iz temè
in hočeš nočeš plane k luči
in v svetlem primežu umre.

Sveča gori. Kot roso lije
za kapljo kapljo plaz voščen.
Metulj pa s krili več ne bije:
postal, lepota, je tvoj plen.

* * *

Mraz in mrak. Spet slabost me obhaja.
v srcu zoprne more udar.
Skuhati bo treba vročega čaja,
razžareti čimprej samovar.

Zapel bo tenko, tiho in milo,
razžarel se v ognju odspod.
In mračno húdo bo zapustilo
moj ogreti udomljeni kot.

* * *

Kaj mi kukaš, kukavica siva,
trpki svoj kuku golčiš?!
Morda kukneš, da živel bom dolgo,
a bolj prav bo, če molčiš.
Srce moje tega ne verjame
in ne moja bolna grud;
bolečina v njej mi stiska dušo,
mozganju odvzema trud.

KAZENI REPU

Kaže, da živél ne bom več dolgo,
da prerano pojdem vkraj...
Tistikrat na grob moj le priléti
in zakukaj, kakor kukaš zdaj.

NOČ Tiho bilo je vse na nebu, na zemlji in v srcu.
Noč je z mračino prekrila svet naokoli.
Jasne so zvezde bliščale in luna, ki vzšla je,
zalivala s srebrom nebo je in gozd in poljano.
Vse je usnulo in samo breze so šepetale,
le trepetlike šumele in samo klasi,
v polju širokem zibajoč se, poljubljali zemljo.
Tiho bilo je vse na nebu, na zemlji in v srcu.

IZ PESMI
BELORUSKEGA
MUŽIKA

Kruha sem prosil bogate ljudi
pa so mi kamne dajali.
A ti kamni mogočen so zid
med njimi in mano postali.

Vse višje in višje kvišku se pne
in mnoge navdaja že s strahom.
Kaj bo, ko zid se zamaje, ko se podre?
In koga pokoplje pod sabo?

* * *

Mre duša in telo propada
od bogvekdaj
in samo ti si mi še nada,
domači kraj!
Le tu, doma, je vrelec pravi
žive vodé,
ki črno žalost mi pozdravi
in vse gorjé.
A če je čas, da smrt me vzame,
brez solz bom, čvrst!
Ti sinu ne boš težak kamen,
domača prst.

Tam, najsi v blatu ali ilu,
 tam pod zemljo
 telo slabotno bo počilo
 in mir našló . . .

* * *

Oj, čemu sem pesnik v naši
 bedni Belorusiji?
 V srcu gloje, telo hira,
 a pokoja ni in ni:
 zletajo iz glave misli,
 čustva iz srca lijó . . .
 Morda brizgne kri za njimi,
 pokoj najdem pod zemljo . . .

Prevedel Tone Pavček